

В.М. КАЧУРОВСЬКА, провідний лікар ветмедицини – епізоотолог Горностаївської районної державної лікарні ветеринарної медицини Херсонської обл.

ПРОБЛЕМУ СКАЗУ ПОТРІБНО ВИРІШУВАТИ ЛИШЕ СПІЛЬНИМИ ЗУСИЛЛЯМИ

Сказ – особливо небезпечна інфекційна хвороба усіх теплокровних тварин. До неї сприйнятливі домашні та дикі тварини всіх видів, а також людина. Характеризується гострим перебігом, тяжким ураженням центральної нервової системи, закінчується завжди смертю тварин і людей. Лікування не розроблено.

На території Горностаївського району Херсонської області епізоотична ситуація зі сказом тварин за останні роки залишається стабільно напруженою з тенденцією до поліпшення (табл. 1, 2).

Випадки захворювання тварин реєстрували впродовж усіх років. Збільшення їх кількості спостерігали в лютому – квітні в період парування лисиць, а також у вересні – грудні, коли популяція зростає за рахунок молодих тварин.

Епізоотологічною особливістю сказу останніх років були нехарактерні хвилі спаду й підйому хвороби за рахунок зростання у цей час популяції червоної лисиці та її щільності на 1000 га мисливських угідь і проведення пероральної імунізації дикої фауни в листопаді 2008 р.

Червона лисиця є головним джерелом рабічної інфекції сільськогосподарських і домашніх тварин. Серед усіх теплокровних вона найсприйнятливіша до вірусу сказу й забезпечує його постійну циркуляцію в природі. Так, із 24 вогнищ сказу, що виникли за останні 8 років, у 9 (38%) було зареєстровано сказ лисиць.

В інших випадках лисиці ставали джерелом інфекції для сприйнятливих тварин. За даними районної ради Українського товариства мисливців та рибалок (УТМР), щільність червоної лисиці в середньому по району становила 1–2 особини на 1000 га мисливських угідь, що значно вище за нормативні показники. Крім того, розвитку й розмноженню червоної лисиці сприяє місцевість з великою площею заток, заростей очерету, лісонасаджень та неналежна боротьба з мишоподібними гризунами.

Враховуючи викладене, з метою забезпечення в районі стійкого благополуччя щодо сказу тварин в останні роки фахівці постійно ведуть роботу в такому напрямі:

1. Щороку проводяться засідання Державної надзвичайної протиепізоотичної комісії (ДНПК) при райдержадміністрації, на яких розглядається хід виконання поточних і перспективних планів, заходів профілактики й боротьби зі сказом тварин у районі, заслуховуються керівники установ, підприємств, організацій і приймаються відповідні рішення.

2. Виконкомми селищної та сільських рад:

2.1. Затверджено Правила утримання домашніх і сільськогосподарських тварин у населених пунктах, здійснюється контроль за їх виконанням. Порушників правил притягують до відповідальності в межах своїх повноважень.

2.2. Ведеться облік і реєстрація собак на території селищної, сільських рад. Працівники рад допомагають ветеринарним фахівцям під час здійснення профілактичних і оздоровчих заходів, щеплень сприйнятливих тварин проти сказу.

2.3. До участі в проведенні оздоровчих заходів проти сказу тварин на території рад постійно залучаються дільничні інспектори міліції.

2.4. Щороку в бюджетах передбачаються кошти на проведення антирабічних заходів на своїх територіях.

3. Районну раду УТМР зобов'язано:

3.1. Довести й утримувати популяцію червоної лисиці в межах біологічної норми (0,7 особини на 1000 га угідь).

3.2. Проводити санітарне очищення території мисливських угідь від бродячих собак і котів.

3.3. У разі наявності пероральної вакцини спільно з фахівцями ветмедицини проводити щеплення хижих тварин проти сказу на території мисливських угідь.

У районі активно ведеться інформаційно-роз'яснювальна робота (бесіди, лекції, публікації дописів, буклети, листівки) з власниками тварин і населенням щодо профілактики й ліквідації сказу серед тварин і людей.

Досвід підтверджує: враховуючи природне поширення сказу тварин, заходи щодо профілактики й боротьби з ним мають здійснюватися комплексно, спільними зусиллями працівників ветеринарної медицини, медичної та санітарної служб, органів місцевого самоврядування й комунгоспів, районних рад УТМР під постійним керівництвом і контролем ДНПК при райдержадміністрації. ○

Таблиця 1 – Динаміка виявлення неблагополучних пунктів за 2005–2012 рр.

Показники	Роки							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Виявлено н/п	6	5	1	6	–	2	–	2
Захворіло тварин	6	5	1	6	–	2	–	4

Таблиця 2 – Видовий склад тварин, які захворіли на сказ

Вид тварин	Роки							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
ВРХ	1	–	–	–	–	1	–	–
Собаки	2	1	–	2	–	1	–	–
Коти	–	1	–	3	–	–	–	1
Лисиці	3	2	–	1	–	–	–	3
Вовки	–	–	1	–	–	–	–	–
Куниці	–	1	–	–	–	–	–	–
Всього	6	5	1	6	–	2	–	4